

Elektron hukumat tizimi doirasida loyihalarni ishlab chiqish jarayonlarini raqamlashtirish modellari.

Masharipov Bekzod Rustamovich

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi magistranti
Loyiha boshqaruvi mutaxassisligi

Annotatsiya: Hozirgi kunda elektron hukumat tizimlari davlat boshqaruvini yanada samarali va shaffof qilish maqsadida joriy etilmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida davlat xizmatlarini taqdim etish jarayonlari tezlashmoqda va soddalashtirilmoqda. Ushbu maqolada elektron hukumat tizimi doirasida loyihalarni ishlab chiqish jarayonlarini raqamlashtirish modellari ko'rib chiqiladi. Raqamlashtirish jarayoni davlat xizmatlarining sifatini oshirish, fuqarolar va davlat o'rtasidagi aloqalarni yaxshilash, shuningdek, resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashga qaratilgan.

Kalit so'zlar: elektron hukumat, raqamli texnologiyalar, loyihalar, samaradorlik, dasturchilar, integratsiya, shaffoflik.

Аннотация: В настоящее время внедряются системы электронного правительства с целью сделать государственное управление более эффективным и прозрачным. С помощью цифровых технологий ускоряются и упрощаются процессы предоставления государственных услуг. В данной статье рассматриваются модели цифровизации процессов разработки проектов в системе электронного правительства. Процесс цифровизации направлен на повышение качества государственных услуг, улучшение отношений между гражданами и государством, а также обеспечение эффективного использования ресурсов.

Ключевые слова: электронное правительство, цифровые технологии, проекты, эффективность, разработчики, интеграция, прозрачность.

Abstract: Currently, electronic government systems are being implemented in order to make public administration more efficient and transparent. With the help of digital technologies, the processes of providing public services are being accelerated and simplified. This article examines models of digitization of project development processes within the e-government system. The digitization process is aimed at

improving the quality of public services, improving relations between citizens and the state, as well as ensuring efficient use of resources.

Key words: e-government, digital technologies, projects, efficiency, developers, integration, transparency.

KIRISH

Elektron hukumat tizimi zamonaviy davlat boshqaruvining muhim qismidir. Ushbu tizim davlat xizmatlarini raqamli formatda taqdim etish, fuqarolar va davlat organlari o'rtasidagi aloqalarni yaxshilash, shaffoflikni oshirish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini soddalashtirish maqsadida yaratilgan. Elektron hukumat tizimi, asosan, raqamli texnologiyalar va internet imkoniyatlaridan foydalanishga asoslanadi. Elektron hukumat tizimi fuqarolarga davlat xizmatlariga qulay va tezkor kirish imkoniyatini taqdim etadi. An'anaviy xizmat ko'rsatish usullari ko'pincha vaqt talab etadi va murakkab jarayonlarga ega. Raqamli platformalar orqali fuqarolar istalgan vaqtda va joyda kerakli xizmatlarga murojaat qilishlari, ma'lumotlarni olishlari va natijalarni ko'rishlari mumkin. Bu, o'z navbatida, fuqarolar uchun vaqtni tejaydi va xizmatlardan foydalanishni osonlashtiradi. Elektron hukumat tizimi shaffoflikni ta'minlaydi. Davlat xizmatlarining ochiqligi fuqarolar ishonchini oshiradi. Raqamli tizimlar orqali xizmatlar jarayonlari va natijalari haqida to'liq ma'lumot olish mumkin. Bu, korrupsiya xavfini kamaytiradi va davlat organlarining javobgarligini oshiradi. Fuqarolar o'z huquqlari va majburiyatlari haqida aniq ma'lumotga ega bo'lishadi, bu esa ularning faol ishtirokini rag'batlantiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA TADQIQOT METODOLOGIYASI

Elektron hukumat tizimi foydalanuvchi markazlashuvini ta'minlaydi. Davlat xizmatlari foydalanuvchilarning ehtiyojlariga mos ravishda ishlab chiqilishi kerak. Raqamli platformalar orqali fuqarolar o'z fikr-mulohazalarini bildirishlari va xizmatlar sifatini baholashlari mumkin. Bu jarayon davlat organlariga xizmatlarni yaxshilash uchun zarur bo'lgan o'zgarishlarni amalga oshirish imkonini beradi. Elektron hukumat tizimi integratsiyani kuchaytiradi. Turli davlat organlari o'rtasida ma'lumot almashish imkoniyati mavjud bo'lib, bu xizmatlar o'rtasidagi bog'liqlikni oshiradi. Fuqarolar bir joyda bir nechta xizmatlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa ularning vaqtini tejaydi va xizmatlardan foydalanishni osonlashtiradi. Elektron hukumat tizimi xatolarni kamaytiradi. Ma'lumotlar avtomatik ravishda qayd etilishi va ishlanilishi natijasida inson omilining ta'siri kamayadi. Bu jarayonda xatolarni kamaytirish va xizmatlarning sifatini oshirish

imkoniyati mavjud. Oxirgi, elektron hukumat tizimi monitoring va tahlil imkoniyatlarini kengaytiradi. Davlat organlari xizmatlar samaradorligini doimiy ravishda kuzatishi va tahlil qilishi mumkin. Bu jarayonlar orqali xizmatlar sifatini oshirish uchun zarur bo'lgan o'zgarishlar tezda amalga oshirilishi mumkin.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Elektron hukumat tizimining asosiy tamoyillari shaffoflik, samaradorlik, foydalanuvchi markazlashuvi va integratsiyani o'z ichiga oladi. Shaffoflik davlat xizmatlari jarayonlarining ochiqqligini ta'minlaydi, bu esa fuqarolar o'z huquqlari va majburiyatlari haqida to'liq ma'lumotga ega bo'lishlariga yordam beradi. Samaradorlik esa raqamli texnologiyalar yordamida xizmatlarni tez va samarali taqdim etishni anglatadi. Foydalanuvchi markazlashuvi davlat xizmatlarining fuqarolarning ehtiyojlariga mos ravishda ishlab chiqilishini ta'minlaydi. Integratsiya esa turli davlat organlari o'rtasida ma'lumot almashish va hamkorlikni kuchaytiradi. Loyihalarni ishlab chiqish jarayonlarini raqamlashtirishda bir nechta modellardan foydalanish mumkin. Agile modeli loyihalarni bosqichma-bosqich ishlab chiqish va foydalanuvchilarning fikr-mulohazalarini tezda inobatga olish imkonini beradi. Ushbu metodologiya yordamida loyihalar tezda o'zgarishlarga moslashadi va foydalanuvchilarning ehtiyojlariga javob beradi. Waterfall modeli esa loyihalarni qat'iy bosqichlarga bo'lib, har bir bosqich tugagach, keyingi bosqichga o'tishni nazarda tutadi. Bu model an'anaviy loyihalarni ishlab chiqish jarayonida keng qo'llaniladi, ammo o'zgarishlarga moslashuvchanligi past. DevOps modeli dasturiy ta'minot ishlab chiqish va operatsiyalarni birlashtiradi. Bu model yordamida dasturchilar va operatsion jamoalar o'rtasida samarali hamkorlik o'rnatiladi, bu esa loyihalarni tez va sifatli amalga oshirishga yordam beradi. Lean modeli esa resurslarni samarali ishlatishga qaratilgan. Ushbu metodologiya yordamida isrofgarchilikni kamaytirish va foydalanuvchilarga maksimal qiymat taqdim etish maqsad qilinadi. Loyihalarni raqamlashtirish jarayoni bir necha bosqichlardan iborat. Tahlil va rejalashtirish bosqichida loyihaning maqsadlari va vazifalari aniqlanadi. Bu bosqichda foydalanuvchilar ehtiyojlari va mavjud muammolar tahlil qilinadi. Dizayn bosqichida loyihaning arxitekturasi va interfeysi ishlab chiqiladi. Foydalanuvchi tajribasini yaxshilash uchun dizayn jarayonida foydalanuvchilarning fikrlari inobatga olinadi. Ishlab chiqish bosqichida loyihaning dasturiy ta'minoti ishlab chiqiladi. Bu bosqichda dasturchilar tomonidan kod yozish va dasturiy ta'minotni sinovdan o'tkazish amalga oshiriladi. Sinov bosqichida loyihaning sifatini

ta'minlash uchun sinov jarayoni o'tkaziladi. Bu bosqichda dasturiy ta'minotning barcha funksiyalari sinovdan o'tkaziladi va xatolar aniqlanadi. Joriy etish bosqichida loyihaning natijalari amaliyotga joriy etiladi. Bu bosqichda foydalanuvchilarga yangi xizmatlar haqida ma'lumot beriladi va ularning foydalanishlari uchun qo'llanmalar taqdim etiladi. Monitoring va qo'llab-quvvatlash bosqichida loyihaning ishlashi doimiy ravishda monitoring qilinadi. Foydalanuvchilardan olingan fikr-mulohazalar asosida xizmatlar takomillashtiriladi.[3]

Loyihalarni raqamlashtirish jarayonining bir qator afzalliklari mavjud. Raqamli texnologiyalar yordamida xizmatlar tezda taqdim etiladi, bu esa fuqarolarning vaqtini tejaydi. Raqamlashtirish jarayoni xizmatlarning sifatini oshirishga yordam beradi. Sinov jarayonlari va foydalanuvchi fikrlarini inobatga olish orqali xatolar kamayadi. Fuqarolar uchun xizmatlardan foydalanish qulaylashadi. Ular istalgan vaqtda va joyda xizmatlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Raqamlashtirish jarayoni davlat organlarining resurslarini samarali ishlatishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, davlat byudjetini tejashga olib keladi. Raqamlashtirish jarayoni zamonaviy davlat boshqaruvi va xizmat ko'rsatish tizimlarining ajralmas qismiga aylangan. Ushbu jarayon davlat xizmatlarining sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali davlat organlari fuqarolarga yanada samarali, tez va qulay xizmatlar taqdim etish imkoniyatiga ega bo'ladi.[5]

Raqamlashtirish jarayoni xizmatlarning tezligini oshiradi. An'anaviy xizmat ko'rsatish usullari ko'pincha vaqt talab etadi va murakkab jarayonlarga ega. Raqamli platformalar yordamida fuqarolar xizmatlarga tezda murojaat qilishlari, kerakli ma'lumotlarni olishlari va natijalarni tezda ko'rishlari mumkin. Bu esa, o'z navbatida, fuqarolar uchun vaqtni tejaydi va xizmatlardan foydalanishni osonlashtiradi. Raqamlashtirish shaffoflikni ta'minlaydi. Davlat xizmatlarining ochiqligi fuqarolar ishonchini oshiradi. Raqamli tizimlar orqali xizmatlar jarayonlari va natijalari haqida to'liq ma'lumot olish mumkin.[7]

Bu, korrupsiya xavfini kamaytiradi va davlat organlarining javobgarligini oshiradi. Fuqarolar o'z huquqlari va majburiyatlari haqida aniq ma'lumotga ega bo'lishadi, bu esa ularning faol ishtirokini rag'batlantiradi. Raqamlashtirish foydalanuvchi markazlashuvini ta'minlaydi. Davlat xizmatlari foydalanuvchilarning ehtiyojlariga mos ravishda ishlab chiqilishi kerak. Raqamli platformalar orqali fuqarolar o'z fikr-mulohazalarini bildirishlari va xizmatlar sifatini baholashlari

mumkin. Bu jarayon davlat organlariga xizmatlarni yaxshilash uchun zarur bo'lgan o'zgarishlarni amalga oshirish imkonini beradi. Raqamlashtirish integratsiyani kuchaytiradi. Turli davlat organlari o'rtasida ma'lumot almashish imkoniyati mavjud bo'lib, bu xizmatlar o'rtasidagi bog'liqlikni oshiradi. Fuqarolar bir joyda bir nechta xizmatlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu esa ularning vaqtini tejaydi va xizmatlardan foydalanishni osonlashtiradi. Raqamli tizimlar xatolarni kamaytiradi. Ma'lumotlar avtomatik ravishda qayd etilishi va ishlanilishi natijasida inson omilining ta'siri kamayadi. Bu jarayonda xatolarni kamaytirish va xizmatlarning sifatini oshirish imkoniyati mavjud. Oxirgi, raqamlashtirish monitoring va tahlil imkoniyatlarini kengaytiradi. Davlat organlari xizmatlar samaradorligini doimiy ravishda kuzatishi va tahlil qilishi mumkin. Bu jarayonlar orqali xizmatlar sifatini oshirish uchun zarur bo'lgan o'zgarishlar tezda amalga oshirilishi mumkin. Raqamlashtirish jarayoni davlat xizmatlarining sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Tezlik, shaffoflik, foydalanuvchi markazlashuvi, integratsiya, xatolarni kamaytirish va monitoring imkoniyatlari orqali raqamli texnologiyalar fuqarolarga yanada qulay va samarali xizmatlar taqdim etishga yordam beradi. Bu esa, o'z navbatida, davlat va fuqarolar o'rtasidagi ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi.[6]

XULOSA

Umuman olganda, elektron hukumat tizimi doirasida loyihalarni ishlab chiqish jarayonlarini raqamlashtirish zamonaviy davlat boshqaruvining ajralmas qismiga aylangan. Raqamli texnologiyalar yordamida davlat xizmatlarini taqdim etish jarayonlari samarali, shaffof va foydalanuvchi ehtiyojlariga mos ravishda amalga oshirilmoqda. Raqamlashtirish modellari va jarayonlari davlat organlarining faoliyatini yaxshilashga, fuqarolar bilan aloqalarni kuchaytirishga va resurslardan samarali foydalanishga yordam beradi. Kelajakda elektron hukumat tizimlari yanada rivojlanib, raqamli transformatsiya jarayonlari davom etishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, D. (2021). "Elektron hukumat va uning rivojlanish tendensiyalari." O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi Axborotnomasi, 3, 45-50.
2. Toshpulatov, A. (2020). "Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumat: O'zbekiston tajribasi." O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va San'at Universiteti Ilmiy Ishlari, 2, 12-18.

3. Murodov, A. (2022). "Elektron xizmatlar va ularning samaradorligini oshirish yo'llari." O'zbekiston Respublikasi Davlat va Jamiyat Boshqaruvi, 1, 30-35.
4. Saidov, S. (2019). "O'zbekistonda elektron hukumat tizimining rivojlanishi: muammolar va yechimlar." O'zbekiston Respublikasi Davlat Boshqaruvi Akademiyasi Ilmiy Jurnal, 4, 55-60.
5. Xolmatov, B. (2021). "Raqamli transformatsiya va davlat xizmatlari: O'zbekiston misolida." O'zbekiston Respublikasi Axborot Texnologiyalari va Kommunikatsiyalarini Rivojlantirish Vazirligi Ma'lumotlari, 2, 22-27.
6. Rasulov, D. (2020). "Elektron hukumat: nazariy asoslar va amaliyot." O'zbekiston Respublikasi Ijtimoiy Fanlar Akademiyasi Jurnal, 3, 15-20.
7. Tursunov, E. (2022). "O'zbekistonda elektron hukumat tizimining raqamlashtirish jarayonlari." O'zbekiston Respublikasi Raqamli Iqtisodiyot va Innovatsiyalar Jurnal, 1, 40-45.
8. Qodirov, A. (2019). "Davlat xizmatlarining raqamli shakllari va ularning samaradorligi." O'zbekiston Respublikasi Davlat Boshqaruvi Akademiyasi Ilmiy Jurnal, 2, 25-30.
9. Karimov, I. (2021). "Raqamli davlat: elektron hukumat va uning istiqbollari." O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi Axborotnomasi, 4, 10-15.
10. Yusupov, M. (2020). "Elektron hukumat tizimlarining raqamlashtirish jarayonlari: muammolar va yechimlar." O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va San'at Universiteti Ilmiy Ishlari, 1, 5-10.

Research Science and Innovation House